

Počítačové sítě

➤ Co nás čeká?

- **Historie. Počítač a jeho úloha v síti.**
  - **Důvody zavádění počítačových sítí. Úloha serveru.**
  - **Pracovní stanice. Koncepce uložení dat v sítích LAN.**
  - **Topologie sítí. Přístupové metody. Síťový hardware.**
  - **Síťové operační systémy. Kabely.**
  - **Aktivní prvky kabeláže. Protokol TCP/IP.**
  - **Síťové adresy. Referenční model ISO OSI. Bezdrátové sítě.**
- Praktické ukázky práce v síti.**

Historie

➤ 50. léta

- počátek vývoje

➤ 60. léta

- terminálové sítě

➤ 70. léta

- počítačová síť - skupina počítačů, popřípadě periferií, které jsou mezi sebou propojeny tak, aby zajistily vzájemnou komunikaci libovolného uživatele s programem na libovolném počítači, dvou programů mezi sebou nebo dvou libovolných uživatelů mezi sebou, a to při vysoké spolehlivosti komunikace

➤ 80. léta

- začínají se objevovat výkonné sítě LAN
- počítačová síť se mění z prostředku komunikace na komplexní výpočetní systém zajišťující různé služby

Důvody zavádění počítačových sítí

- **Sdílení dat**
- **Snadné přenášení dat**
- **Sdílení hardwarových prostředků**
- **Komunikace v síti**
- **Ochrana dat**

Rozdělení počítačových sítí

➤ **Podle druhů počítačů v síti**

- **homogenní**
- **heterogenní**

➤ **Podle rozlehlosti**

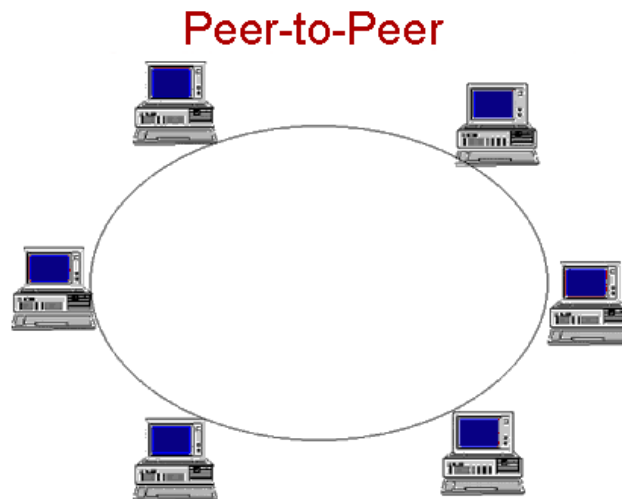
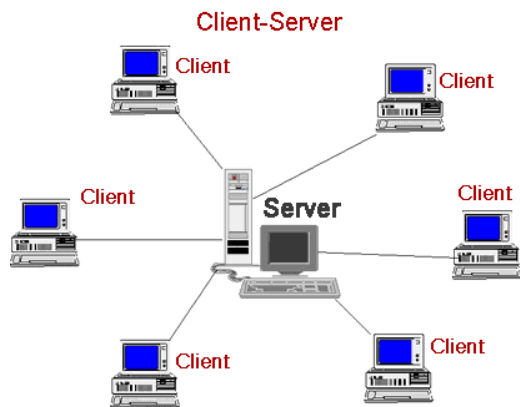
- **LAN < MAN < WAN**

➤ **Podle přenosové rychlosti**

- **kb/s x 10 Gb/s**

➤ **Dělení podle role uzlů**

- **Síť serverového typu**
- **Síť peer-to-peer**

➤ **Dělení podle architektury**

- různé druhy protokolů

➤ **Dělení podle mobility**

- bez mobility, s částečnou mobilitou, s plnou mobilitou

Počítač a jeho úloha v síti

➤ Server

- **obslužná stanice, zajišťující chod sítě**
- **může jich být v síti více než jeden**
- **nemusí to být nejvýkonnější počítač v síti**

➤ Typy serverů

- **souborový server**
- **databázový server**
- **tiskový server**
- **komunikační server**
- **web, mail, dns server,...**

➤ **dedikovaný server**

- pouze k účelu serveru

➤ **nededikovaný server**

- mohou být použity k běžné práci (přímý přístup uživatele ale může způsobit nečekané problémy)

➤ **Pracovní stanice (workstation)**

- pracují zde jednotliví uživatelé, využívají služeb sítě
- požaduje od serveru přístup k souborům, tiskárnám a podobně
- uživatel služby využívá stejným způsobem, jako by byly přístupné přímo na samotné pracovní stanici

➤ **Sítě peer to peer**

- **navzájem si rovné počítače**
- **počítače si ale mohou nabízet služby (nasdílení tiskárny)**
- **výhody: žádné větší znalosti pro správu, levné řešení,**
- **nevýhody: malá ochrana dat, malá kontrola nad sítí**

➤ **sítě klient – server**

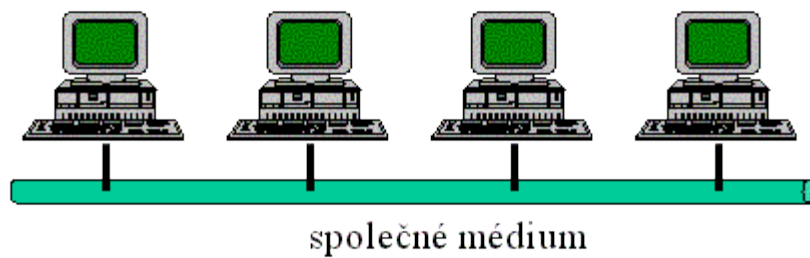
- **soustředění dat, služeb, udajů o uživatelích do jednoho místa**
- **na serveru je nahrán serverová OS**
- **výhody: vysoká bezpečnost dat, přehlednost**
- **nevýhody: náklady, kvalifikovaný administrátor**

Topologie sítě

- je způsob, jakým jsou stanice v síti propojeny. Topologie je prvkem síťového standardu a podstatně určuje výsledné vlastnosti sítě. Úzce souvisí s kabeláží.

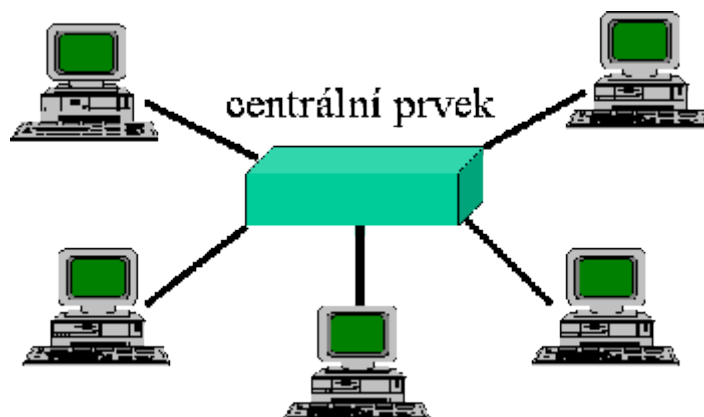
➤ Sběrníková topologie (BUS topology)

- použito průběžné vedení, od stanice ke stanici
- stanice se k vedení připojují pomocí odbočovacích prvků
- výhody: kabel vede od stanice ke stanici - malá spotřeba kabelu a nízká cena kabeláže
- nevýhody: velký počet spojů v kabelu, úplný výpadek sítě při přerušení kabelu, současně může vysílat jen jeden uzel

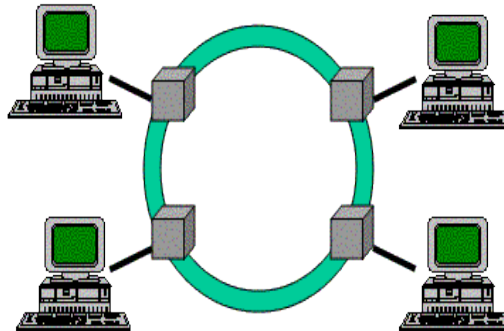
➤ **Hvězdicová topologie (star topology)**

- **každá stanice je připojena vlastním kabelem**
- **kabely od stanic jsou pak soustředěny do rozbočovače**
- **výhody: nízká náchylnost k chybě, porucha jednoho kabelu vyřadí z činnosti pouze jednu síťovou stanici, lokalizace poruchy je jednodušší než u sběrnicové topologie**
- **nevýhody: vyšší spotřeba kabelů, použití rozbočovače, výpadek rozbočovače znamená výpadek celé sítě**
- **Propojení pouze dvou počítačů lze realizovat bez koncentrátoru. Je třeba mít kříženou TP.**

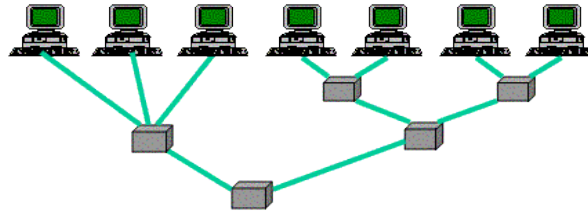

➤ Kruhová topologie (ring topology)

- spojovací vedení stanic vytváří souvislý kruh, což dovoluje použít metodu postupného předávání zpráv (token)
- výhody: jednoduchý způsob předávání zpráv beznáchylnosti ke kolizím
- nevýhody: při výpadku stanice dojde k přerušení činnosti sítě

➤ Stromová topologie (tree)

➤ úplná síť

- každá stanice je propojena s každou
- spíše teoretická možnost - obtížná instalace a vysoké náklady

➤ Páteřní síť (backbone)

- při propojování lokálních sítí nebo při propojování různých typů topologií obvykle s rychlým přenosovým médiem

Komunikace v sítích

➤ **Sítě s navazováním spojení (with connection)**

- **před zahájením výměny dat je mezi oběma stanicemi nutnost navázat spojení (virtuální kanál)**
- **typické pro telefonní sítě**
- **vhodnější pro přenos větších objemů dat (větší jednorázová režie při navázání spojení, menší režie na vlastní přenos dat)**

➤ **Sítě nespojové (connectionless)**

- nepočítá se se zřízením stálého spojení mezi odesílatelem a příjemcem
- části dat jsou samostatné celky opatřené adresou konečného příjemce
- doručení nezávisle na ostatních zprávách (v principu i různé cesty)
- nemusí být zachováno pořadí mezi zprávami
- žádná počáteční režie, relativně vyšší režie na vlastní přenos jednotlivých částí

➤ **spolehlivá služba (reliable service)**

- nikdy neztrácí žádná data
- obvykle realizována prostřednictvím vhodného mechanismu potvrzování
- spojeno s režii, která není vždy žádoucí

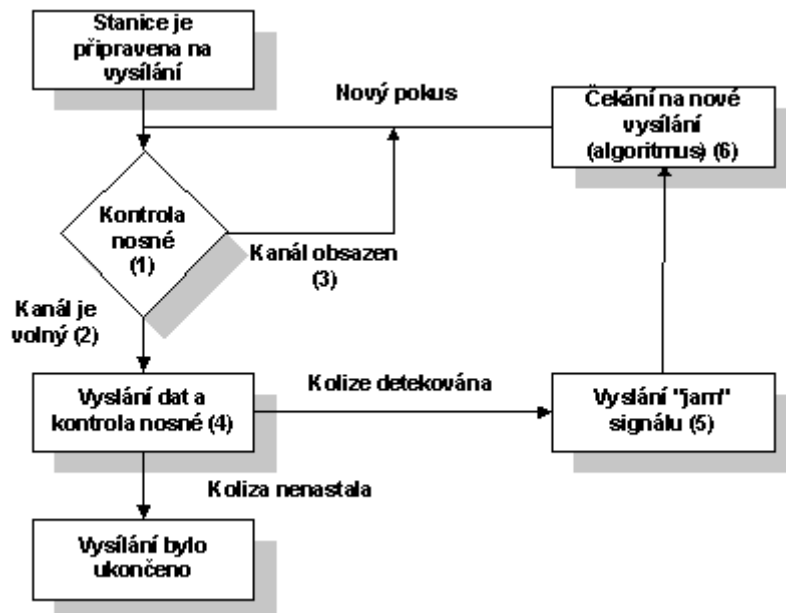
➤ **nespolehlivá služba (unreliable service)**

není zatížena potvrzováním zpráv

služby s vysokou spolehlivostí, ale neposkytují 100% záruku

Přístupové metody

- **metody, které regulují přístup jednotlivých uzlů ke společně sdílenému přenosovému médiu**
- **Náhodný přístup CSMA/CD (Carrier SenceMultiple Acces with Collision Detection)**
  - **jednotlivé stanice monitorují, zda právě neprobíhá nějaké vysílání**
  - **vysílat může vždy jen jedna stanice**
  - **setkají-li se na médiu signály více stanic - vznikne kolize a signál je znehodnocen**

➤ **Metoda CSMA/CA**
pro bezdrátové sítě

➤ **Metoda token**

- **token=speciální elektronický signál**
- **token je předáván od stanice ke stanici podle určitého algoritmu**
- **pouze stanice vlastní token je oprávněna vysílat**
- **při ztrátě tokenu (výpadek stanice) se vygeneruje nový token**

Přenos dat

➤ směr přenosu

- **simplex** - pouze jedním směrem
- **poloduplex** - oběma směry, ale ne současně
- **duplex** – obousměrný současný přenos

➤ paralelní přenos

- **více bitů najednou (většinou celé byty)**
- **je zapotřebí potřebný početsouběžných vodičů – únosné jen na krátkévzdálenosti (20 m)**
- **klasické použití je mezi počítačem a tiskárnou nebo pro krátkodobé spojení dvou počítačů**

➤ **sériový přenos**

- **data přenášena bit po bitu**
- **vhodné a používané ke komunikaci v počítačových sítích**
- **nejmenší jednotkou přenosu je znak (7 nebo 8 bitů)**

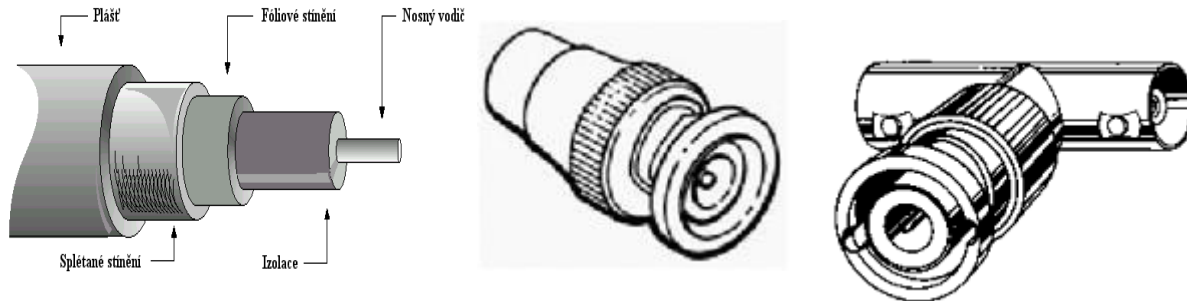
Ethernet

- **přenosová technologie**
- **výsledek spolupráce firem Xerox, Intel a Digital Equipment Corporation**
- **v současné době nejrozšířenější používaná architektura pro lokální sítě**
- **použití MAC adres (48 bitové číslo) - jedinečná světová adresa (dá se změnit), příkaz: ipconfig /all**
- **pro přístup ke sdílenému přenosovému médiu (sběrnici) se používá metoda CSMA/CD**

Kabely

➤ Koaxiální kabel (coaxial cable)

- nejstarší kabel používaným k propojení počítačů
- typický pro sběrníkové topologie

- rychlost přenášení dat je 10 Mb/spoužívají se prvky: T konektor, BNC konektor, terminátor

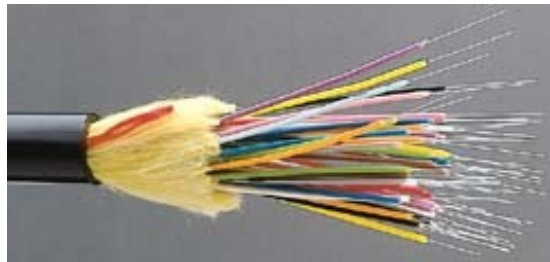
➤ Kroucená dvojlinka (twisted pair cable)

- odvozen od telefonního kabelu
- nejrozšířenějším vodičem v sítích LAN
- ochrana proti rušení je řešena "kroucením"
- přenosová rychlost typicky - 100 Mb/s
- Kabel tvoří čtyři páry spletených vodičů
- využívá se v síťové topologii hvězda
- počítače připojeny k centrálnímu rozbočovači
- K přímému propojení dvou počítačů je třeba použít tzv.křížový kabel.
- [postup zapojení kabelu UTP \(video\)](#)

➤ **Optický kabel (fiber optic cable)**

- **data přenášena světelnými impulsy**
- **základní prvek kabelu - optická vlákna jsou minimálně dvě (pro každý směr jedno)**
- **vyšší přenosová kapacita**
- **menší rozměry a hmotnost**
- **menší přenosový útlum**
- **odolnost proti elektromagnetickému rušení**
- **schopnost přenášet signál na extrémně dlouhé vzdálenosti bez nutnosti obnovy signálu**

Aktivní prvky kabeláže

➤ **Zesilovač, opakovač (repeater)**

- **nejjednodušší aktivní prvek**
- **zesiluje (opakuje) jím procházející signál**
- **používá se tam, kde je kabel tak dlouhý, že by na jeho konci už nebyl dostatečně silný signál**

➤ **Převodník (transceiver, media konvertor)**

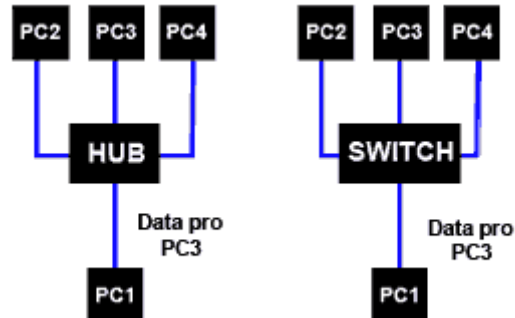
- **signál zesiluje**
- **převádí signál z jednoho typu kabelu na jiný (např. kroucenou dvojlinku na optický kabel)**

➤ **Rozbočovač, koncentrátor (Hub)**

- nezbytným prvkem v sítích s hvězdicovou topologií
- rozbočování signálu neboli větvení sítě

➤ **Přepínač (switch):**

- vylepšený hub, rozdíl hub x switch – viz. Obrázek

➤ **Most (bridge)**

- **Plní dvě funkce:**
  - **filtraci paketů - přečte cílovou adresu paketu. Paket pak propustí pouze do té části sítě, v níž je obsažen cíl paketu. Snižuje se zatížení sítě**
  - **propojení sítí dvou různých standardů**

➤ **Směrovač (router)**

- **shromažďuje informace o připojených sítích**
- **vybírá nejvhodnější cestu pro posílaný paket**
- **použití při připojení sítě do Internetu**

• **Protokol TCP/IP (rodina protokolů)**

➤ **vznik**

- **použit pro spojení vládních počítačů (sít' ARPANET - předchůdce dnešního Internetu)**
- **řešení bylo publikováno v roce 1964**
- **1969 - 37 uzlů**
- **decentralizovaná koncepce, více cest k cíli**
- **zprávy rozděleny do paketů, každý paket nezávisle adresován**
- **možno připojit různé druhy počítačů**

➤ **Inter-net: Síť sítí, hlavní vlastnosti**

- **Hierarchický návrh (propojení malých sítí do větších celků)**
- **Postupná konvergence k jedinému protokolu: IP (Internet protocol)**
- **Otevřený návrh (standards), nezávislý na konkrétních dodavatelích či firmách**

➤ Historie Internetu

- **1969 ARPANET**
- **1982–3 TCP/IP**
- **1971 email**
- **1984 DNS**
- **1972 telnet**
- **1986 NSFNET**
- **1973 FTP**
- **1990 ARPANET končí**
- **1976 královna Elizabeth posílá e-mail**
- **1991 WWW, gopher**
- **1977 mailing list**
- **1992 Veronica**
- **1979 Usenet, uucp**

- **1993 Mosaic (následně Netscape)**
- **optické sítě**

➤ **IP (Internet Protocol)**

- **navrhován jako základna pro další protokoly**
- **pouze zaručuje, že se pokusí odeslat paket na místo určení (best effort)**
- **pakety se mohou po cestě ztratit, pořadí odeslání nemusí být totožné jako pořadí doručení**

➤ **TCP (Transmission Control Protocol)**

- **garantuje doručení paketů a že pakety dojdou v takovém pořadí v jakém byly odeslány**
- **před každou výměnou dat mezi dvěma uzly musí být nejprve navázáno spojení, a po skončení přenosu musí být toto spojení zrušeno**
- **spojení pomocí protokolu TCP lze přirovnat k telefonickému**

- **Tel. číslo -> IP adresa**
- **Klapka -> port (více aplikací na jednom stroji)**

- **Nevýhody použití protokolu TCP: velká režie, není vhodné na přenos multimediálních dat.**

➤ **UDP (User Datagram Protocol)**

- **nezaručuje pořadí doručení paketů**
- **nepodporuje koncept spojení**
- **rychlejší než TCP**
- **populární je při přenosu multimédií pracujících v tzv. proudovém režimu**
- **využívá čísla portů**

➤ **ICMP (Internet Control Message Protocol)**

- "posel špatných zpráv" - řenáší zprávy o tom, že něco je v nepořádku
- ping a tracert

➤ **Ukázka provozu na síti v programu Iptraf + poměr TCP / UDP**

• **Aplikační protokoly TCP/IP**

➤ **HTTP (HyperText Transfer Protocol), HTTPS**

- **protokol pro komunikaci mezi WWW servery a jejich klienty (browsersy)**
- **protokol HTTP je koncipován jako bezstavový, což znamená že každý požadavek je samostatný a nemá žádnou návaznost na žádný z případných předchozích požadavků**
- **port 80, 443, RFC 2616**

➤ **SMTP (Simple Mail Transfer Protocol)**

- **poštovní protokol**
- **SMTP předpokládá trvalou dostupnost příjemce i odesilatele**
- **problém stárnutí protokolu ->SPAM**
- **port 25, RFC 2821**

➤ **POP3 (Post Office Protocol)**

- jednoduché a rychlé stahování pošty ze vzdáleného úložiště na počítač
- port 110, RFC 1939

➤ **IMAP (Internet Message Access Protocol)**

- složitější a novější než POP3
- nabízí mnohem větší komfort pro práci se zprávami, práce přímo na serveru
- port 143, RFC 2060

➤ **FTP (File Transfer Protocol)**

- **protokol pro přenos souborů mezi počítači**
- **ukázka připojení k FTP serveru**
- **port 20+21, RFC 1939**

➤ **Telnet**

- **protokol pro tzv. vzdálené přihlašování**
- **platformová nezávislost**
- **komunikace není šifrována - > nahradil ho SSH**
- **port 23, RFC 854**

Co je to RFC?

- **<http://www.rfc-editor.org/>**

Referenční model ISO/OSI

- potřeba stanovit pravidla pro přenos dat v sítích a mezi nimi
- práce v síti v 7 vzájemně spolupracujících vrstvách

➤ 7 vrstev

- **Aplikační vrstva**
- **Prezentační vrstva**
- **Relační vrstva**
- **Transportní vrstva**
- **Síťová vrstva**
- **Linková (spojová) vrstva**
- **Fyzická vrstva (Physical Layer)**

➤ **ISO OSI model – barevné rozlišení**

- vrstvy **červenou** barvou jsou většinou součástí aplikací
- černá vrstva zajišťuje pozorované vlastnosti přenosu (např. zda je prováděna kontrola doručení apod.)
- **zelená** vrstva skutečně přenáší pakety (datagramy)
- **Modré** vrstvy by většinou měly zůstat transparentní (např. Použití optických nebo kovových vláken, Ethernet či ATM apod.)

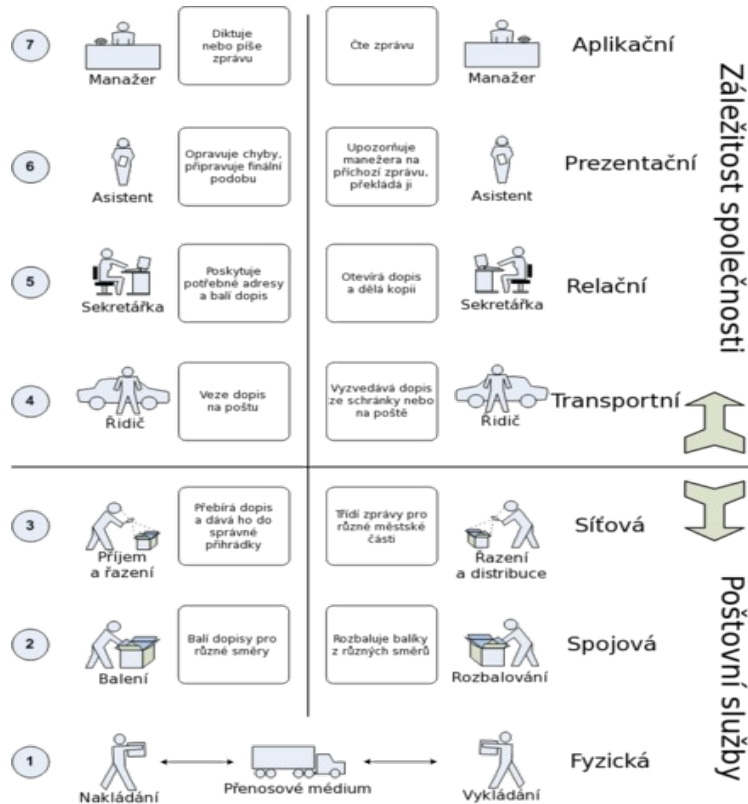

➤ **Nevýhoda předloženého referenčního modelu**

- **nespecifikuje žádné konkrétní protokoly, s jejichž pomocí by funkce jednotlivých vrstev měly být realizovány**
- **nedefinuje ani přesná rozhraní mezi jednotlivými vrstvami**
- **začal vznikat až dodatečně jako samostatné standardy**

➤ **Jak je to na Internetu?**

- **na rozdíl od RM OSI má pouze 4 vrstvy:**
  - **aplikační vrstva**
  - **transportní vrstva**
  - **síťová vrstva**
  - **vrstva síťového rozhraní**

Paralela mezi RM – OSI a dopisy

➤ IP adresace

- **IP adresa - 32 bitové jedinečné identifikační číslo skládající se ze 4 oktětů oddělených tečkami (1 oktět = 8 bitů). Příklad IP adresy: 192.168.0.1. V síti nesmí mít dva počítače stejnou IP adresu. (ipconfig)**
- **Adresa sítě - první adresa sítě určující začátek podsítě, adresa sítě nesmí být přidělena žádnému počítači v síti**
- **Broadcast - poslední adresa podsítě, kterou také nesmíme přidělit žádnému uzlu (aktivnímu prvku) v síti. Pokud někdo odešle paket s adresou broadcastu tak přijde všem počítačům, které patří do dané podsítě. Poslední oktět broadcastu je vždy lichý**

- **Maska - určuje síťovou a uzlovou část, rozděluje síť na podsítě, určuje která část IP adres se může měnit a hlavně kolik je pro danou podsít' volných adres. Masky musí splňovat určitý řád. Masky začíná v binární podobě samými jedničkami a za nimi mohou být jen! nuly př.**

**11111111.11111111.11111111.00000000 = 255.255.255.0,
ale nesmí být např.**

11111111.11111111.11111111.00100000

- **loopback, localhost - 127.0.0.0 nebo 127.0.0.1 - adresa vlastního síťového rozhraní**

➤ **Možné hodnoty jednotlivých octetů pro masku:**

binárně:	dekadicky:
00000000	0
10000000	128
11000000	192
11100000	224
11110000	240
11111000	248
11111100	252
11111110	254
11111111	255

Poslední octet nemůže nabývat hodnoty 254, zde totiž neexistuje ani jeden host (viz. dále). Pokud má hodnotu 255, znamená to, že se jedná o unicast, tedy jedinou adresu.

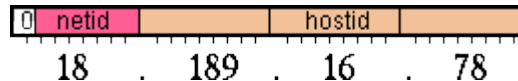
➤ **Ip adresa se skládá ze dvoučástí:**

- **adresa sítě (net ID)**
- **adresa počítače (host ID)**

3 hlavní třídy IP adres (podle počtu hostujících počítačů):

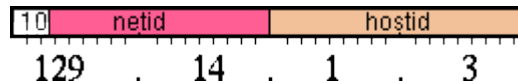
• **třída A**

- **126 sítí, 16 milionů počítačů v každé síti**

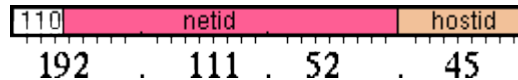
• **třída B**

- **6 tisíc sítí, 65 tisíc počítačů v každé síti**

- **třída C**

- **2 mil. sítí, 254 počítačů v každé síti**

- **třída D**

- **pro MULTICAST (hromadné vysílání audia a videa) - jeden vysílač více příjemců**

- **třída E**

- **pro další použití a proexperimentální účely**

➤ **Identifikuj adresovou třídu**

- **10.250.1.1**
- **195.113.171.137**

A

➤ **Identifikuj síťovou část IP adresy**

- **177.100.18.4**
- **119.18.45.0**

➤ **Identifikuj část pro označení počítačů v síti**

- **10.15.123.50**
- **171.2.199.31**

➤ **Jak určit adresu sítě a adresu broadcastu?**

- **adresa sítě - vezmeme jakoukoliv adresu stroje v této síti a jejích posledních 32-J bitů vynulujeme, adresa broadcastu - má na posledních (32-J) místech samé jedničky, (J = počet jedniček v masce)**

- **Př. Urči adresu sítě. V síti je počítač s IP 195.113.171.141 s maskou 255.255.255.248**

11000011.1110001.10101011.10001101

11111111.11111111.11111111.11111000

11000011.1110001.10101011.10001000

195.113.171.136

- **Jaká je broadcastová adresa této sítě?**

➤ **Rezervované IP pro vnitřní síť**

- **Třída A: 10.0.0.0 až 10.255.255.255**
- **Třída B: 172.16.0.0 až 172.31.0.0**
- **Třída C: 192.168.0.0 až 192.168.255.0**

➤ **Zásady použití IP adresy**

- **Jeden počítač může mít i víc IP adres. Jak to udělat?**
- **Jedna IP adresa nesmí být v síti použita vícekrát jak jednou**
- **Adresa každé sítě musí být unikátní (existuje organizace která vám na požádání přidělí adresu sítě na Internetu (NIC))**

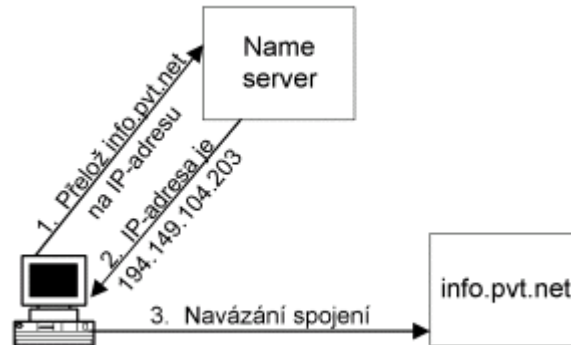
➤ **IP adres je málo!**

- každé zařízení bude mít svou IP adresu (mobil, lednička, mikrovlnka, TV, ...)
- dva způsoby řešení:
  - **privátní Internety a CIDR**
(od: Classless Inter-Domain Routing)
  - **IPv6 (od Internet Protocol verze 6)**
128 bitové adresy (osm bloků adresy)

Co je to DNS? (Domain name system/server)

- systém umožňující provádět překlady jmen počítačů na jejich IP adresy a provádět reverzní překlad IP adres na jména počítačů

- **13 kořenových serverů (11 v Americe + Tokyo, Londýn, Stockholm)**
- **top-level domény (příslušnost ke státu)**
- **generické domény (com, org, inf,...)**

O aplikačních protokolech

Více o referenčním modelu

více o Ipv6

www.dobradomena.cz

Bezdrátové sítě WLAN

- **Wireless Local Area Network**
- **Wi-Fi (Wireless Fidelity = Bezdrátová věrnost) - druh bezdrátové sítě v bezlicenčním pásmu 2,4 a 5 Ghz**
- **Bezdrátové sítě existují od roku 1992**

➤ Dva způsoby provozování bezdrátové sítě:

- **Infrastructure: síť typu hvězda, uprostřed sítě je umístěn přístupový bod (AP - vysílá SSID), k němu se připojují klienti**
- **Ad-hoc (Peer-to-Peer): síť bez AP, klienti komunikují vůči sobě navzájem**

➤ **Vybavení po vytvoření bezdrátové sítě**

- **PCI síťové karty**
- **PCMCIA karty**
- **USB adaptéry**
- **Acces point**

➤ Přehled standardů

- **802.11a - WLAN v pásmu 5 GHz s rychlostí až 54 Mbps, též označované jako WiFi5**
- **802.11b - WLAN v pásmu 2,4 GHz s rychlostí až 11 Mbps**
- **802.11g - zvýšení rychlosti v pásmu 2,4 GHz na 54 Mbps se zpětnou kompatibilitou s 802.11b**
- **802.11n zvýšení rychlosti se dosahuje použitím MIMO (více vysílacích a přijímacích antén) reálně do 200 Mbps**
- **802.11i - zlepšení bezpečnosti v 802.11 bezdrátových sítích vylepšením autentifikačního a šifrovacího algoritmu**

➤ **Problémy s bezpečností:**

- **Otevřené systémy - přenos jde vzduchem -> každý jej může zachytit a monitorovat**
- **Snaha o zabezpečení (WEP,WPA)**

➤ **Programy pro detekci bezdrátových sítí**

- **Netstumbler, Kismet**

➤ Prohledávání okolí

- **War-driving: (access point discovery, LAN-jacking, WLAN mapping)**
- **War-chalking: upozornění na bezdrátové sítě značkou**

let's warchalk..!	
KEY	SYMBOL
OPEN NODE	ssid bandwidth
CLOSED NODE	ssid
WEP NODE	ssid access contact bandwidth
blackbeltjones.com/warchalking	

➤ Další bezdrátové technologie

- **Bluetooth** - dosah až 100m, přenosová rychlost 2.1 Mbit/s
- **IrDA** - dosah cca 1 metr, nízká přenosovou rychlost (2,4 kbit/s až 16 Mbit/s)
- **WiMAX** - stále se vyvíjející bezdrátovou technologie. Jde o standard pro bezdrátovou distribuci dat zaměřený na venkovní sítě, tedy jako doplněk k Wi-Fi. Frekvence v rozsahu 2-11 GHz. Přenosová rychlost 70 Mb/s. Dosah 40-70 km
- **Laserové spoje** - spoj pracující na principu přenosu dat prostřednictvím optického paprsku, cca 1-5 km
- **mobilní sítě**

• **Mobilní sítě**

➤ **Generace 1**

- **analogové systémy – NMT (Nordic Mobile Telephony 1981 Švédsko), AMPS (Advanced Mobile Phone System - USA), TACS(Total Access Communication System)**
- **orientace na hlasové služby**

➤ **Generace 2**

- **digitální systémy - GSM (Global System Mobile) frekvenční pásmo 900;1800;1900 MHz**
- **standardizovaná rychlost přenosu pouze 14,4 kb/s**

➤ Generace 2,5

- **most mezi sítěmi druhé generace, které se orientují převážně na hlasové služby a sítěmi třetí generace, které se orientují především na služby datové**

- **HSCSD (High Speed Circuit Switched Data)**
zcela se zachová způsob fungování "základního přenosového mechanismu sítí GSM", pouze se sdruží a použije více slotů současně
výhody: jednoduché, ihned použitelné řešení, konstantní kvalita
nevýhody: kanály blokují hlasové přenosy

- **GPRS (General Packet Radio Service)**
technika pro paketově orientovaný přenos dat
až 384 kbps při využití všech osmi kanálů
výhody: krok směrem k UMTS
nevýhody: nový hardware, hodně investic

- **EDGE (Enhanced Data rate for GSM Evolution)**
je systém poskytující vysokorychlostní přenos dat a další
služby s ním spojené

➤ **Generace 3**

digitální systémy – UMTS (Universal Mobile Telecommunications System), CDMA 2000 (Code Division Multiple Access)

V této generaci je kladen důraz na vysokorychlostní přenos dat a sítě jsou proto vyvíjeny s ohledem na toto využití. V Evropě se tyto sítě nazývají UMTS, v USA jde o systém CDMA 2000. Přenos je opět digitální, ale je navržen pro mnohem větší kapacitu.

Sítě prakticky

➤ Test protokolu SMTP

- Start -> Spustit -> cmd -> telnet -> o smtp.server.cz 25

```
C:\> telnet mail.cmsps.cz
220 mail.cmsps.cz ESMTP Postfix
HELO cmsps
250 mail.cmsps.cz
MAIL FROM: nekdo@domena.cz
250 Ok
RCPT TO: marlib@cmsps.cz
250 Ok
DATA
354 Enter mail, end with "." on a line by itself
From: nekdo@domena.cz
To: marlib@cmsps.cz
Subject: test

AHOJ.
TOT JE POKUSNY MAIL.
.
250 Ok: queued as AAE4532631
```

- Je váš mail server open relay?

```
C:\> telnet mail.cmsps.cz
220 mail.cmsps.cz ESMTP Postfix
MAIL FROM: nekdo
250 Ok
RCPT TO: marlib@seznam.cz
554 <marlib@seznam.cz>: Relay access denied
QUIT
221 Bye

Připojení k hostiteli bylo ztraceno.
Pokračujte stisknutím libovolné klávesy...
```

➤ Přechzení mailu pomocí protokolu pop3 z příkazové řádky

- Start -> Spustit -> cmd -> telnet -> o pop3.server.cz 110

```
ca telnet mail.cmsps.cz
+OK dovecot ready.
USER marlib
+OK
PASS heslo
+OK Logged in.
STAT
+OK 474 46619570
RETR 473
+OK 716 octets
Return-Path: <nekdo@domena.cz>
X-Original-To: marlib@cmsps.cz
Delivered-To: marlib@cmsps.cz
Received: from cmsps (r2au57.chello.upc.cz [62.245.110.57])
    by mail.cmsps.cz (Postfix) with SMTP id AAE4532631
    for <marlib@cmsps.cz>; Tue, 16 Aug 2005 12:05:44 +0200 (CEST)
From: nekdo@domena.cz
To: marlib@cmsps.cz
Subject: test
X-Antivirus: avast! (UPS 0533-0, 15.08.2005), Outbound message
X-Antivirus-Status: Clean
Message-Id: <20050816100544.AAE4532631@mail.cmsps.cz>
Date: Tue, 16 Aug 2005 12:05:44 +0200 (CEST)
Status: R0
X-UID: 3009
Content-Length: 28
X-Keywords:

X-Antivirus: avast! (UPS 0533-0, 15.08.2005), Inbound message
X-Antivirus-Status: Clean

AHOJ.
TOI JE POKUSNY MAIL.

Quit
+OK Logging out.

Připojení k hostiteli bylo ztraceno.
Pokračujte stisknutím libovolné klávesy...
```


➤ **Další příkazy pop3 protokolu**

- **STAT** tento příkaz vypisuje počet mailů ve schránce a jejich celkovou velikost
- **LIST** dělá to samé co **STAT**, avšak zobrazuje velikosti souborů zvlášť pro každou zprávu. Pokud je jako parametr přidáno číslo zprávy, dostanete velikost jen pro tuto zprávu.
- **RETR** tento příkaz vyžaduje argument, kterým je číslo zprávy. Vypíše na obrazovku obsah zprávy (včetně hlavičky). Pokud vám někdo posílá nějaký mail s přílohou (což můžete poznat podle velikosti souboru (**LIST**) nebo příkazem **TOP** (viz níže).
- **DELE** tento příkaz maže zprávu, jejíž číslo je předáno jako argument

- **RSET** pokud příkazem **DELE** smažete nějakou zprávu, není ještě zcela smazaná. Zůstává na serveru a maže se až když se od něj odpojíte. Příkazem **RSET** lze "smazané" zprávy opět obnovit. Nedá se však obnovovat jen jeden určitý mail, ale jen a pouze všechny
- **NOOP** tento příkaz nedělá nic, pouze vrací kladné **+OK**. Slouží k testovacím účelům
- **QUIT** tímto příkazem se odhlásíte ze serveru
- **TOP** tento příkaz vyžaduje dva parametry: číslo zprávy a počet zobrazených řádků. Vypíše hlavičku emailu, prázdný řádek a za něj počet řádků samotné zprávy, který byl zadán parametrem

➤ **WHOIS - zjištění volnosti domény**

- určí vlastníka domény, jeho adresu (skutečnou i elektronickou), telefonní číslo ...
- implementován do Unixových verzí.

Server Whois

➤ Příkaz ping

- základním příkazem protokolu TCP/IP využívaným k odstraňování potíží se spojením, dosažitelností a rozlišením názvů
- ověřuje dostupnost připojení na úrovni protokolu IP k jinému počítači s protokolem TCP/IP odesláním zpráv požadavku odezvy ICMP (Internet Control Message Protocol)
- zobrazí odpověď echa spolu s údaji o době přenosu
- Man ping

➤ **Příkaz tracert / traceroute**

- určuje trasu k cíli tím, že do cíle odesílá zprávy protokolu **ICMP (Internet Control Message Protocol)**
- zobrazenou cestu představuje seznam směrovačů na trase mezi zdrojovým hostitelem a cílem
- častá blokáce výpisu administrátory (hrozí průzkum sítě)

➤ **Program netstat**

- Zobrazí aktivní připojení TCP, porty, přes které počítač přijímá požadavky, statistické údaje systému Ethernet, směrovací tabulku protokolu IP, statistické údaje IPv4 (pro protokoly IP, ICMP, TCP a UDP) a IPv6 (pro protokoly IPv6, ICMPv6, TCP přes IPv6 a UDP přes IPv6). Zadáním příkazu netstat bez parametrů zobrazíte aktivní připojení TCP.

- **Připojení k vzdálenému počítači pomocí ssh (putty, winscp)**
- **Zjištění Mac adresy**
- **Použití ftp**
- **Použití nmap**